

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lvdovici Venegas ... Mariale beatissimae virginis variis
conceptibus moralibus illustratum**

Venegas, Luis

Friburgi Brisgoiae, 1624

Sermo tertius

[urn:nbn:de:bsz:31-160454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160454)

derivatur, in alijs vero sanctis tanquam in quibusdam riuulis inueniri. Christus saluator & redemptor noster caput est & origo gratiæ præstantissimæ, quam in sua membra liberaliter diffundit; Maria verò collum est Ecclesiæ, cui primò tota capitis gratia communicatur, ex quo postea ad alia mystici corporis membra derivatur, in quo peculiarem quandam eminentiam sortitur collum inter alia corporis membra, sua enim peculiari vita gaudens, aliorum etiam membrorum vita potitur, cum ex capite per collum ad cæteras corporis partes deriuetur. Omnes sancti, qui in Ecclesia reperiuntur, membra sunt corporis Christi mystici, ipse Christus caput est, à quo omnia membra spiritualé gratiæ vitam mendicant, collum vero Beatissima Virgo. Hæc igitur est eminentia Beatiss. virginis, in qua omnia alia Ecclesiæ membra antecellit; cum enim collum sit, sua peculiari gratiæ vita fungens, quæ ad alia membra non descendit, ipsam etiam Christi capitis & aliorum sanctorum vitam prius in se continet, deinde per Ecclesiæ membra distribuit. Ideò spiritus sanctus sponse collum ita extollit. *Sicut turris David, collū tuum, mille clypei pendent ex ea omnis armatura fortium. Cant. 4.* quia ex illo tanquam ex arce ac turri munitissima fortissimorū virorū arma & insignia pendent, omnes sanctorum virtutes ac peculiare prerogativa, stemmata, ac omnis armatura fortium; Quia ut dicit sanctus Anselmus. *Existi-*

mandum est Beatiss. Virginem ea puritate niscere, quā maior sub sole nequeat intelligi. Placeat Divinæ maiestati, vt ex Christo tanquā ex capite & fonte, per hoc Ecclesiæ collum gratia divina ad nos descendat, quā insigniti & exornati, æterna gloria digni inueniamur. Quam mihi & vobis, &c.

Sermo Tertius.

PRO SALVTATIONE Angelica.

Notanda sunt illa verba quæ habentur psal. 86. *Homo natus est in ea, ipse fundavit eam altissimus, dominus narravit in scripturis populorū.*

Vbi excellentia præsentis festivitatis cõmendatur; Hodie enim Ecclesia Catholica celebrat prima illa fundamenta, quæ ad domum & templum Dei in terris erigendum iacta fuere, fundamenta sanè ita solida & firma, vt non mortalium sed solius Dei manibus jacciantur. *Ipse fundavit eam altissimus.* Licet enim vt homo natus sit in ea, sub humili & abiecta pauperrimi infantis forma, illam tamen vt altissimus, & omnipotens fabricatus est. Reges, prophetæ & Patriarchæ in genealogia Christi designati aliquid cõtulerunt, vt templum hoc amplissimū exstrueretur; sicut

Sicut & præstitere olim principes Israel ad ædificationem templi Salomonis, honorem tamen & ædificij nomen, solus Salomon sibi vendicavit. *Salomonem elegit Deus ad huc puerum & tenellum, opus enim grande est. i. paralip. cap. 28.* Ipse solus prima fundamenta jecit, & priorem illius fabricæ lapidem firmavit. *Ipse fundavit eam altissimus.* Opus enim grande est; Ita in pulcherrima & elegantissima huius novi templi fabrica extruenda accidit, noluit enim supremus artifex, vt alius primum lapidem supponeret, aut propria subscriptione notaret, *ipse fundavit eam altissimus*, hoc Beatissimæ Mariæ opulentissimum templum non alijs, sed proprijs manibus molitus & fabricatus est. Et sicut in illustrissimis templorum ædificijs fieri consuevit, vt præclarus aliquis Antistes primum lapidem monetâ præciosâ consignatum, constituat; non dissimiliter Deum effecisse in tam pulcherrima Mariæ machina efformanda, existimandum est. *Ipse fundavit eam altissimus*, proprijs manibus in sua formatione composuit, illamque præstantissimæ & excellentissimæ gratiæ monetâ consignavit tanti prætij & æstimationis, vt nec Apostolorum, nec supernorum spirituum divitiæ etiâ simul sumptæ ei cœquari possint. Difficile sanè erit de tantis ac tam illustribus fundamentis dignè aliquid proferre, cum à solo Deo in quantum altissimus constituta sint, forsitan illud mysterij latet in illis psalmistæ

verbis: *Dominus narrabit in scripturis populorum*, ac si apertius diceret. *Domum erectam, & altissimis Dei manibus fabricatam, quis poterit humana lingua & voce dignis laudibus efferre? Dominus narrabit in scripturis populorum*, non alius præter Deum, aut verbum illius scriptum in sacra scriptura contentum. Nisi adsit mihi gratia spiritus diuini, vix & ego aliquid proferre potero, hanc enixè postulemus, dicentes Ave Maria. &c.

De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus, Matth. cap. 1.

NOstra mater Ecclesia spiritu Divino afflata inter varias festiuitates, quas totius anni decursu Beatissimæ Mariæ dicat & consecrat, tres tanquam magis præcipuas, & pluribus mysterijs ac arcanis plenas, iucundiùs celebrat. Prima est festiuitas conceptionis, quando fuit in vtero materno Annæ concepta. Secunda, quando Deum concepit. Tertia, quando cum corpore simul & anima ad cœlestia regna evolavit, vt immensa præmia suis hæroicis virtutibus debita, integrè caperetur. Hæc tria festa, & hi dies iucundissimi, idèd maiori gloria & maiestate referti sunt, & ab Ecclesia maiori jubilo & lætitia celebrantur, quia in vnaquaque harum festiuitatum, sanctissima Virgo peculiarem Dei cogna-

D

tio.

tionem, & quasi infinitam dignitatem consecuta est. In incarnatione verbi divini, cum illud in suo utero concepit, supremam matris Dei dignitatem sibi comparavit, illo puncto & momento, quo Angelo incarnationem verbi nuntianti consensum his verbis prebuit. *Fiat mihi secundum verbum tuum. Luc. 1.* Tunc matris Dei infinita dignitate decorata fuit, atque aeterni patris filium viventem, integrum ac perfectum felicissimè concepit, cum alia feminæ nec viventem aut integrum factum, sed monstruosum & insensibilem concipiant. In sua verò suprema ad celos assumptione, perfectè & integrè honorificum sponsæ Dei titulum acquisivit, licet enim antea Deo per gratiam desponsata fuerit, nondum tamen, antequam æthereum Thalamum conscenderet, aeternæ nuptiæ celebratæ & cõsumatæ fuerût, idè Evangelista Ioannis Ecclesiam triumphantem, sponsam & uxorem agni appellat. *Veni ostendam tibi sponsam uxorem agni. Apoc. 21.* Cum ergò Beatissi. Virgo præcipua sit inter omnes partes Ecclesiæ triumphantis, in illa præclarissimum sponsæ Dei titulum adeptæ est, in sua verò sanctissima conceptione, filie Dei rem & nomen consecuta est, tunc enim propter iustificantem gratiam, & plenitudinem charitatis sibi liberalissimè concessam, filia Dei constituta & proclamata fuit. Quia ergò prædictæ dignitates & excellentiæ inter omnes alias, quæ Beatissi. Virgini attribuuntur, præ-

cipuum locum sibi vendicant, idè tres prædicti dies, ab Ecclesia ad illarum perpetuam memoriam recolendam designati, celebriores, & iucundiores sunt. Quæ cum ita sint, diligentius & accuratius pòderandum est, quænam istarum festivitatum celebrior & excellentior sit. Quod apertè constare non potest, nisi dignitates ipsas & prærogativas, ex istis festivitatis ortas, quibus Beatissi. Virgo cognitionem & affinitatem cum Deo contraxit, inter se conferamus & ventilemus, ex his enim pendet huius rei certitudo & evidètia; Qui namq; clarè cognoverit, quænam istarum dignitatum maior sit, certissimè etiam allequetur, quænam istarum festivitatum celebrior & magnificentior existat. Quæ omnia inter se dilucidare & discutere difficillimum sanè videtur, cuius rei difficultas clariùs innotescet, si ad peculiaris amoris vincula, quibus Christo sanctissi. Virgo copulata fuit, iam titulo sponsæ, iam matris, iam filiæ primogenitæ per plenitudinè gratiæ, mentis aciem convertamus; ita enim inter se certant, ut quilibet peculiaris amor suis titulis ac dignitatibus correspondens, sibi palmam & præminentiam appetere velit. Quis quæso inter se discernet & cõferet excessivum amorem Iacob ergà Rachel, & amorem quo afficiebatur erga suum filium Ioseph? quis alterum alio præponet, ac maiorem asseret? Iacob enim maximo amore, psequutus est pulcherrimam Rachel, cum pro illa tot an-

nis

nis pastoris munus obierit, de quibus refert sacra scriptura, breves & paucos viros fuisse Iacob præ amoris magnitudine; ita sanè suam sponsam diligebat, vt si citò properantem vitæ terminum non pertimesceret, plures alios annos & longiora temporis spatia in gratiam & maiora suæ sponsæ obsequia cõsumisset, vt postea concupito bono fruere- tur. Amor etiam erga suum filium charissimum Ioseph in tantum excrevit, vt inter suos fratres zelum & invidiam concitãrit, ita vt invidiã & zelo commoti & turbati, in Egyptũ pro vilissimo mancipio eum vendiderint; cùm ergò Iacob visis sui filij vestibus cõspersis sanguine, illũ mortuum existimãisset, scidit statim vestimenta sua ac cilitio indutus, continuas lachrimas amarissimè profudit. *Et congregatis cunctis liberis suis, vt linirẽt dolorem patris; nota- it eos audire, sed dixit. Ferã pessima devo- ravit filium meum Ioseph. Genes. cap. 37.* Mærore enim & tristitia confectus, nihil aliud quàm mortem oppetebat, vt saltim post obitum filium suum in alio sæculo comorantem, cerneret. Verùm cùm eundem post longa tempora vivum & principem conspexit, iam non viuere, sed mori præ gaudio & lætitia sumòperè exoptavit, nè forsitan magnitudine gaudij aliqua huius vitæ molestia deleret, vel saltim turbaret. Quæ cùm ita sint, quis duplicem istũ amorem inter se discernet, ac vnũ aliomaiorẽ & intensiorẽ iudicabit? Inter illos iudiciũ ferre difficile sãd est. Si ergò inter naturalem amorẽ inter puras creaturas repertũ, viz

discrimen aliquod quoad magnitudinẽ inveniri potest, quomodo supernaturalẽ amorẽ Mariæ sanctiss. erga Christũ in vestigabimus, & quoad magnitudinem & intensiõem iuxta diversitatem dignitatum perpendemus? Quo videlicet titulo aut dignitate, an sponsæ, vel matris Dei, an verò primogenitæ per gratiæ plenitudinẽ intensius Christum dilexerit? Sponsæ dignitas in suæ præstantiæ & excellentiæ defensiõem, vt intensiorem amorem astruat, supremam vnionem cùm sponso pro se citat; de solo enim matrimonij Sacramento, quo sponsæ titulus acquiritur, scriptum habetur. *Erunt duo in carne vna. Genes. cap. 2.* Ex quo videtur colligi inter sponsam & sponsum supremum amorem intercedere, cùm amor ex propria ratiõem vnio & nexus sit inter amantes. Filix primogenitæ per gratiam dignitas, pro se assert paternæ naturæ participationem, & cõsequenter ius nativum ad hæreditatem, omnia bona, ac diviti- as Dei capescendas. Tandem dignitas matris Dei ad suam præstantiam extol- lendam pro se adducit; quòd virgo sanctiss. tantã dignitate insignita, eam naturam verbo contulit, quã nobiscũ in terris comparuit: Deinde infinitatem quandam, quam ex Deo, cuius vera mater extitit, adeptã est; Alia etiam de ipsa afferuntur propter infinitam matris Dei dignitatem, quæ admiratione dignissima sunt, cùm suum creatorem & molitorem genuerit, lactaverit, & proprio alimento nutriverit. Sed si ex diuinis litteris hanclitẽ graviter &

doctè dirimerelicium est, ex illis colli-
 ligi posset, supremam dignitatem Be-
 atissime virginis illam fore, quam in
 sua sacratissima conceptione compara-
 vit, cum filij Dei primogenita per gra-
 tiam extitit; licet enim matris ac spon-
 se Dei dignitas maximè exornèt, & tan-
 quàm excellentes prerogative euehant
 & ad cælum vsq; extollant Beatiss. Vir-
 ginem, ista tamen tanquam radicem &
 fundamentum, cui nituntur, præstan-
 tissimam dignitatem filia Dei primo-
 genita per gratiam & plenitudinem
 charitatis supponunt, sine qua Deus in
 Beatissima Virgine alias matris &
 sponsa suæ prerogatiuas nõ exstrueret.
 Quod ergo Maria sanctissima prædictis
 excellentijs decorata fuerit, & illas non
 meruerit, gratiæ iustificanti, quàm in filia
 Dei ordine dignitatis primogenitam,
 ac inter omnes creaturas præstantissi-
 mam evecta est, tanquam primæ radici
 attribuendum est. Vnde rectè inferre
 possumus, Mariam sanctissimam talem
 filiam primogenitam Dei extitisse, vt
 mater Dei esse, & nuncupari meruerit,
 quod tota Ecclesia his vocibus decan-
 tat: *Quia quem meruisti portare, resur-
 rexit sicut dixit.* Suprema tamen filia
 Dei per gratiam primogenita dignitas
 tanta est, & tam excellens beneficium,
 vt nec ab ipsa, nec ab alia pura creatu-
 ra mereri potuerit; prima enim gratia,
 secundum veritatem Catholicam, sub
 merito cadere non potest: illa ergò que
 viribus gratiæ & sanctitatis materni-
 tatem Dei emerita est, ipsam tamen fi-

lia primogenita gratiam mereri non
 potuit; Sicut ergò maius & excellenti-
 us est dignitatem regiam mereri, quàm
 illam adipisci; ita humano more lo-
 quendo, præstantius videtur, quod Be-
 atiss. Maria matris Dei dignitatem e-
 merita, quàm quod eam adeptafuerit:
 Tanta est etiam eximia ac sublimis
 filia primogenita per gratiam digni-
 tas & amplitudo. Petunt Theologi de
 operibus ad extra sermõem facientes,
 ac effectus à Deo productos inter se
 conferentes, quid nam excellentius
 sit, opus nõ iustificationis an glorificati-
 onis; Et verissimè respondent, opus iu-
 stificationis esse præstantius; cuius rati-
 onem reddunt, quia maior distantia
 est inter peccatum & gratiam, quàm
 inter gratiam & gloriam, maius etiam
 beneficium Deus peccatori confert, su-
 am amicitiam & gratiam communi-
 cando, per quam filius Dei constitui-
 tur, quàm iusto æternam gloriam con-
 ferendo; quod si gloria maius & excel-
 lentius bonum apparet, id sanè ratione
 gratia quam connotat & supponit, in-
 telligendum est, si enim sine illa nudè
 concipiatur, gratia longo intervallo
 gloriam superat & antecellit. Quare si
 gloria, quæ hæreditas filiorum Dei est,
 sine gratia nobis proponeretur, vt præ-
 stantius bonum eligenda esset gratia,
 & gloria remittenda; idè Apostolus
 Paulus inter hæc duo bona plurius æsti-
 mavit gratiam quàm gloriam, cum ar-
 detissima ex charitate ita aiebat. *Opra-
 bam anathema esse à Christo pro fratri-
 bus*

bus meis. Rom. 3. Id est, carere hæreditate gloriae, si pro spiritali bono fratrum meorū, vt omnes lucri facerem, necessarium foret. Apostolus non optat carentiā gratiæ propter fratres suos, stultissimum enim esset pro alijs gratiam & amicitiam Dei desiderare, & velle propriam perdere, vt extranei acquirant; Voluit ergo Apostolus Paulus in Dei gratia & amicitia persistens, hæreditate gloriæ si op^o esset, pro spiritali incremento fratrum suorum priuari. Sicut ergo gratia ad gloriam nudè acceptam cōparata, maius & excellentius bonum iudicandum est ita dicendū prædictas dignitates inter se conferendo. Maior enim & præstantior est in sacratissima virgine filia Dei primogenita per gratiam dignitas fulgentissimā matris Dei prærogativā, si nudè & per se præfatæ dignitates conferantur. Quæ doctrina licet novitatem aliqua in prima fronte manifestet, cum cōmuniter receptum videatur, dignitatem matris Dei in Maria sanctissima præclarissimum & præstantissimum encomium esse, quod & subindicavit Evangelista Matthæus, strictè & breuiter comprehendens quidquid efferri potest de Beatiss. Virgine, his Evangelij verbis. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Matth. 1.* Vbi in dignitate matris DEI omnes laudes Mariæ sanctissimæ compressit, & quasi in vnum colligavit. At si ista oculatiùs perlustremus, verissima esse reperientur, quæ à nobis hîc insinuatæ sunt, neq; novitatem præ se ferunt,

jam enim diu in divino pectore hæc veritas latuit, quā Deus nobis in tempore per Evangelistam Ioannem aperuit. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Ioan. 1.* Existentes in gratia & Dei amicitia, filios Dei vocat, non vtcunque, sed inefabili & divina natiuitate generatos, vt sequentia verba indicant. *Nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt,* hoc est, ex gratia & amore divino in hanc lucem editi; Quia, vt Caietanus circa relata verba rectè perpendit, iusti gratia Dei insigniti & exornati, cordis & amoris Divini filij ex Divino pectore geniti & procreati congruè nuncupari possunt. Confirmari etiam potest huius dignitatis excellentia; quia precipuus scopus & motiuum adventus Dei secundum carnem, hæc filiorum Dei per gratiam mirabilis generatio censenda est. Ided Evangelista Ioannes, postquam relata verba protulit, *Sed ex Deo nati sunt.* Statim addidit. *Et verbum caro factum est.* Vbi illa dictio copulatiua, *Et,* vim causalis dictionis sortitur, ac si Evangelista diceret: quapropter *verbum caro factum est.* Ex quo clarè deduci potest, Deum in hæc terrarum sola hoc sine & motivo ductum, descendisse, atque Mariam sanctissimam in matrem designasse, vt filios Adæ, qui per peccatum filij iræ erant, in filios Dei commutaret, & matrem suam in charissimam filiam transferret, ita expressè vniuersalis Ecclesia fatetur. *Qui propter nos homines*

& propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. In Symb. Finis ergo adventus Dei secundum carnem, supernaturalis vita gratiæ existimanda est. Ante divini verbi incarnationem emortuum erat propter peccatum vniuersum genus humanum, atque iure capescendi gloriam privatum, DEUS tamen nostræ conditionis misertus. Propter nostram salutem descendit de cælis: vt ad vitam gratiæ revocati, & ad suâ divinam filiationem gratiosè restituti, ius legitimû ad vitam beatam obtinendam acquireremus, tanta est filiorum Dei dignitas & excellentia. Nostro sanè iudicio nobis certissimum videtur, quod si Archangelus Gabriel Mariæ sanctissimæ dignitatem matris Dei tali pacto & conditione offerret, vt scilicet filiatione divina per gratiam priuaretur, nullo pacto oblatam Matris Dei dignitatem acceptaret, sed potiùs filiationem Diuinam, quâ per gratiam fruimur, prudentiùs eligeret; Si enim Beatiss. virgo Matris Dei dignitatem cum detrimento suæ Virginitatis non acceptasset, vt plures sanctorum patrum affirmant, & colligitur ex illis verbis. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Luc. 1. existimabat enim cum detrimento suæ virginitatis futurâ esse matrem Dei, tanti suam virginitatem faciebat, vt sine eadem propria voluntate pensatâ, durum sibi videretur talem dignitatem admittere.

Quod si ita est, potiori sanè iure filiationem Dei per gratiam eligeret, si matris Dei dignitas cum iactura Diuinæ filiationis proponeretur. Quæ omnia grauissimè confirmant, quod in Beatiss. virgine præstantior est filiarionis Diuinæ dignitas, per quam primogenita inter omnes creaturas effecta est, quàm maternitas diuina. Tantæ dignitatis præstantiam admiratus Evangelista Ioannes, sic ait. *Videte qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & simus.* Ioann. cap. 3. Ac si diceret, nullû donum excellentius excogitari potest, hoc solum dignum est, vt perspicacissimis oculis conspiciatur. Et forsitan hæc erit causa & mysterium secretissimum, quare Christus redemptor noster sanctissimam Mariam roto tempore, quo cum illa in terris conuersatus est, nunquam matrem, sed solum mulierem appellârit, id non sine mysterio effectum est: hoc planè indicavit; nempe quod in sua sacratissima Matre aliquid dignitate Matris præstantiùs latebat, quo exornanda foret, si iuxta titulos & dignitates, quibus splendebat, nuncupanda esset, idèd Matris Dei dignitatem reticuit. Quod si adhuc aliquis scrupulus mentem vestram stimulat, frequentiùs enim Ecclesia Catholica Mariam sanctissimam matrem Dei, & rariùs filiam appellat, quod planè non præstaret, si alia excellētior & præstantior dignitas in illa reperiretur; Ad quod dico, Ecclesiâ quidem frequentiùs matrem Dei, sacram tamen scri-

scripturam crebrius filiam Dei nuncupare, & in vtroq; tam Ecclesia quam scriptura sacra altissimum intentum obseruant; Ecclesia etenim accommodatius nomen vsurpat, vt peccatores ad seriam poenitentiam alliciat, & vt fideles intelligant & certo fidant sua vota impleri, & suis orationibus postulata impetrare, si auxilium Beatiss. Virginis implorent; Mater enim ea quæ a suo charissimo filio instanter postulat sine vlla difficultate consequitur, vt indicavit Salomon matrisuæ Berisabee. *Pete mater mea; nequæ enim fas est, vt auertam faciem tuam.* 3. Reg. cap. 2. *Quem morem Ecclesia nostra se cõtata est, cùm à Deo pro suis filijs aliquid efficaciter impetrare intendit; Mariæ enim omnipotentis Dei sanctiss. matris auxiliũ implorat. Monstra te esse matrem, sumat per te preces, qui pro nobis natus tulit esse tuus.* In hymno. At spiritus diuinus in sacra scriptura, quæ est verbum illius scriptum, præcipuè filiationem Dei per gratiam intendit, vt omnes filij DEI nominemur & simus, ad illam obtinendã exemplo sanctissimæ Mariæ invitãt, sepius filiam Dei nominando, vt omnibus fidelib; apertè innotescat illam, quia inter Dei filios illustrior, inæstimabiles Matris & sponse Dei diuitias assequutã fuisse. Et vt aliquem sacra scripturæ locum ad huius confirmationem in medium proferamus, inter varia illum eligamus, qui habetur. ps. 44. *Audi filia & vide, & inclina aurem tu-*

am, & obliviscere populũ tuum, & domum patris tui. Quæ verba in propriissimo sensu Beatiss. Virgini accommodantur, præcipuè cùm illam Angelus ex parte DEI ad concipiendum saluatorem invitabat. *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam.* Hæc verborum & terminorum multiplicatio magnam energiam & emphasin continet, indicat enim & demonstrat, verbum DEI non esse vtcunque, sed summa mentis attentione auscultandum & fidelissimè obseruandum, quod planè homines in filios DEI transformat, vt Christus dominus per Evangelistam Lucam affirmavit, cùm devota illa scemina coram omnibus vocem extulit. *Beatus venter qui te portavit, & vbera qua suxisti.* Luc. 11. Tunc Christus assertor noster, nè aliquis ex discipulis aut auditoribus qui astabant, illam esse maiorem laudem Beatissimæ Virginis existimaret, statim dixit. *Quinimò beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Quibus verbis audientes & observantes verbum DEI beatiores esse asseueravit; Vbi diligenter notandum est, quod illud positiuum (Beati) substituitur & subrogatur loco comparatiui, & idem valet, ac si diceretur. *Quinimò beatiores sunt, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Quod in sacra scriptura commune est, vt patet ex illo Davidis. *Bonum est sperare in domino, quàm sperare in principibus.* ps. 117. Id est, melius est sperare in dõino, quàm in

prin-

principibus; quia ergo Beatiss. Virgo inter omnes creaturas verbum Dei attentius audiuit, ac diligentius implevit, idem inter omnes Dei creaturas in gratia primogenita filiae primatum tenuit. Ad ipsam ergo pater Divinus relata verba direxit. *Audi filia, & vide & inclina aurem tuam: Et postea subdit. Et obliuiscere populum tuum & domum patris tui.* Forsitan populus iste Mariae sanctissimae, quem oblivioni tradendum monet hic pater aeternus, Iosephum representauit cuius Beatiss. Virgo mentionem faciens ita ait. *Et radicavi in populo honorificato. Eccles. 24.* Hoc est, firmissimas radices & altissima fundamenta jeci honestissimo Iosepho nubens, ac illi vitam honorem & personam committens, ita enim meum honorem gloriam & famam observavit, ut cum gravidam & ex uberibus infantem pendente conspiceret, nihil sinistrum cogitavit. Quae cum ita sint, quis dicit Beatiss. Virginem tantum virum oblivioni tradituram esse? Amor enim & obsequia erga suam charissimam sponfam praestita immortalis memoria dignum reddebant. Quomodo ergo obliuisci poterat, cum etiam peccatorum non obliuiscatur? ut Ecclesia decantat. *Nec abhorres peccatores, sine quibus nunquam fores tanto digna filio.* Quae si vera sunt, quomodo a patre aeterno dicitur *obliuiscere populum tuum?* Recte sane, his enim verbis tantum indicatur Beatiss. Virginem non esse castissimo Iosepho totaliter tradendam,

licet enim alterius matrimonij debitum hoc exposcat, in isto tamen indignum foret, ut sponsa corpore servitijs & obsequiis suo sponso mancipetur. *Obliviscere populum tuum;* quamvis enim Iosepho nupta, firmas radices super populo honorificato ad famam & bonum nomen tuendum ieceris, ipse tamen in te radices mittere nequaquam poterit, iam enim Deus nosset, si alius virginale pratum elaborasset, non ex terra pura & virginea nasceretur. *Obliviscere populum tuum & domum patris tui. psal. 44.* Per domum patris tui intelligit hic spiritus Divinus felicissimae Annae veterem, & praedictis verbis vult sanctissimae Mariae insinuare & persuadere, ut generationis carnalis quam in utero materno Annae generata, & procreata fuit, penitus obliuiscatur, frequens enim generationis carnalis memoria, spiritualis utique generationis quae magis nostra interest, oblivionem causare, & efficere solet. Ait ergo spiritus Divinus, *Obliviscere domum patris tui* in qua carnaliter fuisti genita, & per quam filia Ioachim extitisti, & gratam considerationem, in tuam spirituales generationem per quam prestantissima filia Dei fuisti, solum defigas, quod si attenda mente id quod ex carnali generatione Ioachim derivatum fuit, contempleris, & id quod ex spirituali per gratiam generatione tibi accrevit, recte perpendas, qualiter filia Dei primogenita, & in vivum Dei templum ex sola voluntate Dei electa &

ad

ad id præclarissimis gratiæ privilegij consecrata, *Concupiscet rex decorem tuum. psalm. 44.* Rex regum & dominus dominantium tam eximiam pulchritudinis amore allectus & captus, non solum in primogenitam gratiæ filiam, sed in matrem & charissimam sponsam eliget, in matrem, vt ex tuis visceribus in salutem generis humani nascatur. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus;* In sponsam, vt filiorum infinitam multitudinem DEO præstantissimo sponso tuo concilies & revoques. *Audi filia & ride.* Notate filij charissimi, quomodo spiritus divinus Mariam sanctissimam absque proprii parentis offensione, suam filiam vocat, & sponsam absque Iosephi legitimi sponsi sui detrimento aut molestiâ appellat, quin & verbi divini legitima mater absque vlla æterni patris iactura existit, qui purâ creaturam esse vniuersæ gloriæ suæ matrem non dedignatur; Notate deinde quâ ratione summus præpotensque dominus pulchritudinem & gratiam, quam in illa constituit, concupierit. Talis enim & tanta est pulchritudo Beatiss. virginis, vt post se Dei oculos & cor efficacissimè rapiat, sicut ipse in canticis fatetur. *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno crine colli tui. Cant. 4.* Quasi diceret, soror mea & sponsa dilectissima, quidquid in te considero, sive oculum, vel capillum, siue quippiam aliud ad te spectans, meum ani-

um & cor attrahit ac post se ducit: In alia versione sic legitur. *Vendisti tibi cor meum soror mea sponsa.* Hoc est appropriasti tibi. Rectè exclamare possumus; O admirabilem & ineffabilem Mariæ sanctissimæ per gratiam primogenitæ prærogatiuâ! de qua verè asseri potest, cordis Dei dominium habuisse. Quid à Deo quantumvis difficillimum non impetrabit? sed quid tantam excellentiam stupemus, & ex illa in maximam admirationem rapimur, cum immensâ gratiâ & spiritus divini donis, tanquam margaritis fulgentibus decorata & exornata fuerit. Ad cuius ponderationem notate tertio, vt eximiam Mariæ in ordine gratiæ venustatem ac pulchritudinem saltem adumbrare possitis; Deus enim iuxta pondus suæ voluntatis in ea gratiâ collocavit, idemque sibi in filiam, matrem, & charissimam sponsam elegit, eam præstantissimis donis exornavit. Perpendite quæso, charissimi auditores, quam pulchritudine decore & venustate vestram filiam & sponsam exornaretis, si id in vestra voluntate situm esset: sine dubio omnem vobis possibilem curâ adhiberetis, vt omnium oculos & animos secum traheret, & certatim alliceret: existimate ergo in Dei electione & arbitrio fuisse constitutum, quod suæ charissimæ filiæ, matri, ac sponsæ illam pulchritudinem & decorem conferret, qui eius mentem, affectum & voluntatem raperet, ad quod præstantissimum

E

dum

dum, nec potentia, nec voluntas, aut animus defuit. Quæ igitur erit pulchritudinis Beatiss. Mariæ magnitudo & præstantia? Maxima sanè & inaudita, quam brevius & cum admiratione explanat sponfus. *Quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es. Cant. 4.* Bis eam pulchram appellat, vt simul pulchritudinem corporis, cuius formatrix est natura, & pulchritudinem animæ à spiritu sancto collatam, apertè indicaret, qui post attentam omnium illius partiù considerationem, cùm nihil sibi displiceret, verùm omnia illius animum raperent, statim illa admirationis & stuporis verba subdidit. *Quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es.* Ac si diceret. Nihil in te vel minimam labeculam animadverti, etiam si diligentissimè & perspicacissimis oculis, quos nihil latere potest, circumspexerim, quapropter sponfus divinus tantam pulchritudinem admirans dixit. *Quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es.* Cernite quæso animis & diligenter perlustrate, charissimi auditores, sacratissimum Virginis corpus tam accuratè compactum & compositum, cui nihil ad sui formationem necessarium defuit, omnia enim elementa medium quoddam & debitum temperamentum tenentia, aded pulchram & elegantem corporis fabricam construxerunt, vt Angeli illam aspicientes stupore & admiratione inter se loquentes, dixerint.

Quæ est ista, qua ascendit per desertum? Cant. 3. Existimandum enim est Beatiss. Virginem non solum venustatem & eximiam pulchritudinem externi corporis intuentibus manifestasse, sed etiam ex se certum quendam divinitatis, quo illius animæ plena erat, micantem splendorem emisisse, ita vt aspicientes præ nimia admiratione hererent. In cuius confirmationem sanctus Ignatius Evangelistæ Ioanni sic scribit. *Hæc & alia excitaverunt viscera mea, & cogunt valde desiderare aspectum huius, si fas sit fari, sacratissimi monstri & celestis prodigij, quibus verbis externam illius pulchritudinem & elegantem corporis formam summè extollit, cùm sacratissimum naturæ monstrum & celeste prodigiū appellet; Sanctus Ephrem præstantissimum orbis miraculum vocat, & sanctus Dionysius Areopagita non solum Græciæ, ex qua oriundus fuit, & Galliæ, vbi Apostolus extitit, sed etiam totius Ecclesiæ Doctor, & Iesu Christi præclarissimus Martyr proprijs oculis faciem & personam sacratissimæ Virginis intuens, & præ stupore illius pulchritudinem admirans, diu quasi emortuus iacuit, splendorem & maiestatem, qui ex facie & vultu Beatiss. Virginis emanabat, sustinere non valebat; postea verò ad se reversus asseruit Beatiss. Mariam tanquam Deum fuisse adorandam, nisi fides vnum solum Deum profiteretur. Tanta erat illius maie-*

itas & pulchritudo. Nec mirandū est, si sancti patres Mariā sanctiss. cōtemplantes in extasi rapiantur, cū etiam Deus ipse, qui illam proprijs manibus fabricatus est, semper de ea loquens, verbis, admiratione & stupore plenis loquatur. *Quæ est ista quæ ascendit de deserto delitijs affluens, innixa super dilectū suū? Cant. 8. Quasi aurora cōsurgēs. Electa ut sol. cap. 6.* Et maiore sanē admirationem excitant verba illa à nobis pro fundamento huius adducta. *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es.* Ad cuius maiorem ponderationem considerandum & perpendendum est: quòd in sacra scriptura sepius aliquæ fœminæ quoad pulchritudinē summoperè extollantur, & pulcherrimæ appellentur, quæ tamen solum vmbra Beatiss. Virginis gesserunt, & illius vestigia repræsentrunt, quod non leve argumentum est ad pulchritudinem Beatiss. Mariæ ad cælū vsque efferendam: Si enim alicuius fœminæ repræsentionem aut imaginem, quæ illius vmbra foret, pulcherrimè & venustissimè depictam cerneremus, iure optimo colligere possemus rem per illam repræsentionem, ad quam exprimendam imago adumbrata fuit, pulchriorem & venustiore, imò & incredibilis pulchritudinis esse. Pensate ergò quid scriptura de alijs, quæ umbræ extiterunt, frequenter proferat ad illarum decorem melius indicandum. Nam de Sara cū iam esset 70. annorum, quando terram Ægypti comitante sponso ingressa est, ita dicit

scriptura. *Viderunt Ægyptij mulierem quòd esset pulchra nimis, & nunciaverūt principi.* Et de Rebecca sic ait. *Puella decora nimis, virgoq. pulcherrima, & incognita viro: Genes. 24.* Et de Rachel. *Decorā facie, & venusto aspectu. Genes. 29.* De Iudith verò sic refert, *Incomparabilis decore omnium oculis apparebat. Iudith. 10.* Et tandē de Regina Esther in sacra scriptura dicitur, illam eximiā quadam ac planè incredibili pulchritudine exornatā fuisse. *Esther cap. 2.* Si ergò externa corporis Mariæ sanctiss. forma & pulchritudo tanta fuit, quid de animæ pulchritudine existimādum erit? sine dubio animam cœlestem ac planè divinam à primo omnium opifice, qui illam in luū vivum templum, & splendidissimū sacrarium condidit, fortita est; Existimo sanē quòd Deus tempore, quo illā formavit, omnibus Angelis videndā, tanquā apprimè ad bonū vniuersi necessariam, demonstravit, quin & illos sic affatus est. *Hæc pulcherrima creatura, quæ vestris oculis videndā propono, vestram ruinam reparavit, hæc est mex sapientiæ & omnipotentiæ viua imago & repræsentionis, hæc est illa secūda Eva, quæ longè præstantiūs & firmiūs primā Dei imaginem & repræsentionem in se conservavit. Tunc Angeli admiratione tanti & tam eximij operis capti, reparatricē humani generis intuentes istupebant, & eximiā iucunditate & gaudio perfusi, pulcherrimas cantiones, suavissimarum vocum modulis suavissimè personantes, illorum acciden-*

dentali gloria & admiratione crescente proferebant. Sed hæc omnia pulchritudinem corporis & animæ Beatiss. Virginis, quoad esse naturale extollunt & exprimunt; Nec ista est quæ omnipotentis Dei oculos & mentem rapit; sola supernalis pulchritudo, cui naturalis comparata nullius ferè momenti est, & Dei amorem & affectionem excitat, hæc est quæ illius animam exagitat, & secum ducit, de qua ipse loquitur, cum dicit, *Et concupivit Rex speciem tuam. ps. 44.* Quæ supernaturalis pulchritudo in diuina gratia & spiritus diuini donis consistit, quam Deus suæ sanctissimæ matri non partitam & diuisam, sicut cæteris sanctis, sed plenitudine quadam immensa, ditissima ac liberali manu concessit. Ex quâ animæ Beatiss. Virginis incomparabilis & eximia pulchritudo acerevit. Et hæc est causa, quare spiritus diuinus Mariam sanctissimam totam pulchram appellat. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Cant. 4.* Ac si illam gratia plenam nuncuparet, plenam in anima, ac plenam in potentijs, quæ tantam gratiæ plenitudinem sortita fuerunt, vt virtutes in illis residentes, etiamsi in heroico & summo gradu, absque tamen concertatione, & impossibilitate simul conuenerint. De prædictis heroicis virtutibus, eximia sanctitate, & abundantissima gratia ferè in omnibus huius libri concionibus agendum

nobis est; Vt ergo sanctissimæ Mariæ gratiam pro viribus efferam, hoc vno verbo concludâ, talem scilicet ac tantam fuisse illius in ordine gratiæ pulchritudinem, vt non à veritate alienum censeam id quod plures & pijssimi doctores agentes de ruina Angelorum, graviter asseuerârunt: Petentes enim, quare Deus Angelos propter peccatum, sine vlla redemptione perpetuò damnauerit, homines verò condonatâ illorum culpâ, per viam redemptionis misericorditer reparauerit. Inter alias huius rei rationes, eam non spernedam adhibent; dicunt enim supernaturalem pulchritudinem gratiæ, quâ anima sanctiss. Mariæ exornandâ erat, quam Deus ab æterno præuiderat, causam huius exitisse, ne forsità Mariæ sanctiss. generatio impediretur, cuius gratia tanta erat futura, vt efficacissimè pacem inter Deum & homines, veluti altera Regina Esther, componeret. cum mundum propter culpam destruere & devastare vellet. Tanta erat illius gratiæ præstantia & magnitudo. Et hæc dicta sufficiant pro qualitate gratiæ Beatiss. virginis exprimenda. Restabat modò illud punctum pertractare; quando videlicet tantâ & tam immensâ gratiâ illius anima exornata & insignita fuerit; Nam spiritus diuinus illam animam sapius pulchram appellans, id non expressit, solùm hoc brevissimè effectum fuisse, his verbis asseruit, *Admirari eam*
D

Deus manè diluculo; id ergo certissimè tenendum est, primo videlicet diluculo, summo mane, præstantissima sanctificationis gratia exornatam fuisse. Alia quæ hic imprudenter sanè, & contra decreta pontificum disputari & misceri solent, prudens silentio prætereo; Tum, quia sanctissima virgo (vt beati Bernardi verbis vtar.) vt sit in linea gratiæ filia Dei primogenita & præstantissima, quod à nobis gra- uiter comprobatum est, nostris mendatijs, vel laudibus falsitati expositis, vt pote in opinione constitutis, non indiget; Tum etiam, quia verbi Dei præcones prædicta in publicis concionibus certatim disferentes, cùm populum verbo & exemplo docere teneantur, potius pias & doctas aures mandata summorum Pontificum evertentes, offendunt; grauiissimè etiam peccant; quia pusillos ad schismata & varia scandala, vt experientia docet, impellunt ac propendunt, quare his silentium cum tremore & timore Dei & Ecclesiæ imponere sanctiùs & consultiùs est. Videbitur forsitan alicui, me in præsentì concione nihil de vestrè vitæ & morum reformatione, protulisse, sed solùm in laudibus Beatiss. Virginis diu moratum operam & vires impendisse; existimo tamen, quod si nostra concio diligentius perpendatur, non aliud quàm in- uectiuam quandam in vestra vitia & scelera continere. Quemadmodum enim vetus & prætiolissimus ada-

mas falsum ac vitreum lapidem sub præstantiâ & eximio fulgore repræ- hendit & confundit; Eodem prorsus modo inculpabilis Beatiss. Mariæ vita, & illius sanctissimi mores vitia nostra & sceleratam vitam damnant, & austerè increpant ac repræhendunt; Cùm enim nobis à Deo in vi- uam imaginem, & nostræ vitæ exem- plum elegantissimè efformata fuerit, in considerati & vecordes erimus, si nihil ex tam præstanti imagine in nostræ vitæ & morum reformationem depromamus, & ita sanè ex nostræ na- turæ corruptione contingit; Neque enim humilitate, vt Maria sanctissima præditi sumus, sed ambitione & su- perbiâ elati, omnibus præesse deside- ramus, neque etiam obedientiam, sed inobedientiam Euvæ sectamur; nam in Deum insultamus, dæmonis potiùs quàm Beatiss. Mariæ vestigia sequi- mur. Non sic fiat charissimi filij, sed hæroicas virtutes, & sanctitatem illi- us, charitatem, humilitatem, mundi- tiam, morum grauitatem summâ cu- rà et diligentia amplectamini, vt, quemadmodum illa primogenita per gratiam extitit, ita & nos illius san- cta intercessione adiuti, filiorum Dei dignitatè assequamur, cui gloria cer- to quodam vinculo cõnexa est,
quam mihi i& vo-
bis, &c.